

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою
«Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему **«Методичні засади обліку і аудиту основних засобів на прикладі
ПрАТ «Стальканат»**
(назва теми)

Виконавець:
Студентка 4 курсу ЦЗФН
Дорошенко Світлана Ігорівна
(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Наталія Олексіївна
(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Основні засоби є одним з найважливіших об'єктів обліку і контролю промислових підприємств, оскільки без них неможливо здійснення виробничого процесу. Невипадково, що питання обліку, аналізу, аудиту в системі управління основними засобами знаходяться під постійною увагою як науковців, так і практиків.

Теоретичний і практичний інтерес становлять питання організації синтетичного і аналітичного обліку операцій з основними засобами з урахуванням різних варіантів їх надходження і вибуття; нарахування і відображення амортизації (зносу) основних засобів в межах застосування конкретних методів нарахування амортизації, обраних в обліковій політиці, що по-різному впливають на фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання; проведення процедури розрахунку і визнання втрат від зменшення корисності основних засобів та інші.

Відповідно, дослідження питань обліку, аналізу, аудиту основних засобів проводяться в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних фахівців, зокрема: Бондаря М.І., Яцунська О.С. та інші.

Об'єктом дослідження в роботі є основні засоби промислових підприємств.

Предметом дослідження є система обліку, аудиту і аналізу основних засобів на промислових підприємствах на прикладі ПрАТ «Стальканат».

Вибір бази дослідження зумовлений тим, що акціонерне товариство має широкий спектр основних засобів, які становлять його основні виробничі потужності, і стикається з необхідністю підвищення ефективності обліково-контрольної системи відносно основних засобів.

Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів методичного характеру відносно обліку, аналізу і аудиту основних засобів за умови застосування МСФЗ.

Завдання дослідження полягають в тому, щоб:

- дослідити суть основних засобів, як об'єкта обліку, аналізу і аудиту;
- ознайомитися з напрямками класифікації основних засобів для рішення управлінських завдань;
- розглянути порядок визнання і оцінки основних засобів;
- освітити порядок документального оформлення руху основних засобів і організації їх синтетичного і аналітичного обліку;
- описати порядок обліку надходження і вибуття основних засобів;
- розглянути порядок нарахування амортизації основних засобів;
- описати порядок обліку витрат на ремонти і поліпшення основних засобів;
- освітити і критично проаналізувати особливості обліку основних засобів на промисловому підприємстві ПрАТ «Стальканат»;

- провести аналіз складу, руху і ефективності використання основних засобів на підприємстві;
- описати мету, завдання і джерела аудиту основних засобів;
- дослідити методичні засади проведення аудиту основних засобів на підприємствах;
- надати пропозиції з удосконалення обліку, аналізу і аудиту основних засобів тощо.

Методи дослідження. У роботі використані загальнотеоретичні і спеціальні методи наукових досліджень, а саме методи індукції, дедукції, системний підхід, методи порівняння, критичного аналізу літературних джерел тощо.

Інформаційну базу дослідження становить практичний матеріал промислового підприємства (фінансова звітність за МСФЗ за 2023 рік), інші інформаційно-аналітичні матеріали підприємства, закони України, МСФЗ, НП(С)БО, інші нормативні документи, спеціальна література з теми дослідження.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 62 сторінках.

Список використаних джерел складається з 32 найменувань. Кваліфікаційна робота містить 13 таблиць, 3 рисунка, 3 додатки.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження, проведеного при виконанні кваліфікаційної роботи бакалавра, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній студентській конференції ФМОІТ в квітні 2025 року.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади обліку основних засобів в умовах застосування МСБО 16 «Основні засоби»* досліджено сутність, порядок визнання, оцінки і класифікації основних засобів у вітчизняній і міжнародній практиці.

У другому розділі *«Діюча практика обліку основних засобів на промислових підприємствах на прикладі ПрАТ «Стальканат» та шляхи її удосконалення»* проаналізовані загальна характеристика підприємства, розглянуті особливості документального оформлення і обліку операцій з основними засобами у ПрАТ «Стальканат».

У третьому розділі *«Контроль і аналіз стану і руху основних засобів на прикладі ПрАТ «Стальканат»* розглянуто цілі, завдання та джерела аудиту основних засобів на підприємстві, розглянуто методику аудиту основних засобів у ПрАТ «Стальканат».

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження практики обліку і аудиту основних засобів у ПрАТ «Стальканат» було встановлено таке:

1. ПрАТ «Стальканат» є найбільшим в Україні підприємством, що здійснює виробництво метизної продукції, до складу якої відносяться канати, пасма, дріт, фібра, сітка, стропи.

Товариство створено в 2021 році на базі ПрАТ «Стальканат-Сілур» і працює на промисловій базі Заводу «Стальканат», яке було засновано в 1806 році.

2. Основні засоби Товариства представлені будинками та спорудами, машинами та обладнанням, комп'ютерною технікою, транспортними засобами, інструментами, приладами та інвентарем (меблями), іншими основними засобами, інвентарною тарою.

Обліковою політикою Товариства передбачено, що основні засоби первісно оцінюються за собівартістю.

На дату фінансової звітності застосовується модель обліку за справедливою (переоціненою) вартістю. При тому в балансі Товариства основні засоби відображаються за переоціненою вартістю за мінусом накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення.

Для нарахування амортизації застосовується прямолінійний метод.

3. Основні засоби надходять на підприємство від постачальників на підставі супроводжувальних документів (рахунків, накладних, податкових накладних в частині ПДВ) в порядку здійснення капітальних інвестицій. Безпосередньо після приймання об'єкта основних засобів у ПрАТ «Стальканат» складається акт приймання-передачі основних засобів.

На кожний об'єкт відкривається інвентарна картка і інформація про оприбуткування фіксується в автоматизованій програмі обліку. Об'єкт основних засобів потрапляє у відповідний Довідник.

За місцями експлуатації у ПрАТ «Стальканат» ведуться інвентарні списки основних засобів з закріпленням їх за матеріально-відповідальними особами.

Щомісячно по всіх об'єктах основних засобів здійснюється нарахування амортизації в Відомості нарахування амортизації, яка складається в автоматизованому режимі.

При вибутті об'єктів основних засобів на підприємстві складаються або Акт приймання-передачі основних засобів (у випадку реалізації чи безкоштовної передачі), або Акт списання основних засобів (у випадку ліквідації). Після вибуття робляться відповідні записи в автоматизованій програмі обліку (BAS-бухгалтерії) і об'єкт списується з балансу. Також відповідні відмітки робляться в інвентарній картці і інвентарному списку за місцем експлуатації.

4. Оскільки підприємством обрано модель переоціненої вартості, то для оцінки на дату балансу у випадку, коли встановлюється наявність суттєвого

відхилення балансової вартості від справедливої, залучається експерт-оцінювач, який складає і надає Акт незалежної експертної оцінки основних засобів, на підставі якого здійснюється дооцінка (або уцінка) об'єктів.

Для обліку переоцінки застосовується коефіцієнтний метод, який передбачає коригування на коефіцієнт переоцінки первісної вартості і суми накопиченого зносу (амортизації), в результаті змінюється балансова вартість, яка приводиться на рівень справедливої вартості.

5. У цілому облік основних засобів на підприємстві налагоджено достатньо ефективно.

Між тим, під час проведення аудиту аудиторською фірмою були встановлені викривлення у фінансовій звітності за 2023 рік, які були винесені у Звіт незалежного аудитора, що стосувалися питань, що мають безпосереднє відношення до основних засобів.

Відповідно до облікової політики Товариства для основних засобів обрано модель обліку за переоціненою вартістю. Станом на 31 грудня 2023 і 31 грудня 2022 року Товариство здійснювало свою діяльність в умовах воєнного стану, а отже, мали місце зовнішні чинники знецінення.

У свою чергу Товариство, по-перше, не проводило тестування на предмет зменшення корисності, по-друге, не проводило переоцінку до справедливої вартості. На думку незалежного аудитора, станом на кінець і початок 2023 року існують індикатори того, що балансова вартість основних засобів у сумі 1076625 тис. грн і 1042229 тис. грн відповідно може суттєво відрізнятись від їх справедливої вартості. МСБО 16 «Основні засоби» вимагає проведення переоцінки основних засобів за відповідних умов. Між тим, як було зазначено вище, переоцінка не проводилась. Аудитор не мав можливості оцінити вплив цього питання на фінансову звітність Товариства.

Ще одне викривлення у фінансовій звітності за 2023 рік стосувалося визнання відстрочених податкових зобов'язань.

Станом на 31 грудня 2023 року і 31 грудня 2022 року Товариство не визнало відстрочені податкові зобов'язання, які виникають за рахунок різниць між балансовою вартістю основних засобів і нематеріальних активів та їх податковою базою. Разом з тим, у випадку застосування моделі оцінки за переоціненою вартістю, відстрочені податкові зобов'язання мають місце у будь-якому випадку.

За розрахунком аудитора, станом на 31 грудня 2023 року сума відстрочених податкових зобов'язань занижена на 108218 тис. грн, а на 31 грудня 2022 року – на 131824 тис. грн.

У підсумку можна констатувати, що Товариство некоректно застосовує модель переоціненої вартості для обліку основних засобів.

Для усунення встановлених недоліків вважаємо за доцільне порекомендувати:

1. На кожну дату фінансової звітності проводити оцінку суттєвості відхилення балансової вартості основних засобів від справедливої і у випадку

наявності такого відхилення залучати оцінювача для визначення рівня справедливої вартості за групами об'єктів.

2. На підставі даних експертної оцінки основних засобів на дату балансу здійснювати відображення їх переоцінки за коефіцієнтним методом, що передбачений обліковою політикою підприємства.

При тому відображати дооцінку за дебетом рахунку 10 «Основні засоби» і кредитом рахунку 41 «Дооцінка активів». Уцінку відображати за дебетом рахунку 075 «Уцінка необоротних активів», якщо це перша уцінка, і дебетом рахунку 41 «Дооцінка активів», якщо це уцінка після дооцінки і кредитом рахунку 10 «Основні засоби».

3. На суму переоцінки основних засобів відображати відстрочені податкові активи у зв'язку з виникненням податкових різниць між балансовою вартістю основних засобів, визначену за умови переоцінки, і податковою базою, в якій переоцінки за МСФЗ не визнаються.

4. Налагодити облік списання суми переоцінки на момент вибуття основних засобів.

5. У випадку, якщо підприємство не вважає для себе можливим організувати щорічне проведення переоцінки, то доречним може бути зміна методу (моделі) обліку основних засобів з методу переоціненої вартості на метод первісної вартості (фактичної собівартості).

Вважаємо, що впровадження таких рекомендацій дозволить поліпшити стан обліку основних засобів у ПрАТ «Стальканат» і запобігти викривленням у фінансовій звітності за МСФЗ.

АНОТАЦІЯ

Дорошенко С.І. «Методичні засади обліку і аудиту основних засобів на прикладі ПрАТ «Стальканат»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг» (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2025.

У роботі розглядаються теоретичні і практичні аспекти обліку, аналізу і аудиту основних засобів за МСФЗ на прикладі ПрАТ «Стальканат».

Проаналізовано діючий стан обліку і контролю основних засобів на підприємстві, проведено аналіз стану і динаміки основних засобів, досліджено методичні питання аудиту основних засобів.

Запропоновано поліпшити на підприємстві застосування моделі переоцінки основних засобів відповідно до МСБО 16 «Основні засоби» і розкриття інформації про основні засоби в Примітках до фінансової звітності.

Ключові слова: основні засоби, необоротні активи облік, аналіз, аудит.

ANNOTATION

Doroshenko S.I. 'Methodological principles of accounting and audit of fixed assets on the example of Private Joint Stock Company 'Stalkanat''

Qualification work for the bachelor's degree in speciality 071 'Accounting and Taxation' under the educational programme 'Accounting, Audit and Tax consulting'

(title of the educational program)

Odesa National Economics University. Odesa, 2025.

The article considers theoretical and practical aspects of accounting, analysis and audit of fixed assets under IFRS on the example of PJSC 'Stalkanat'.

It analyses the current state of accounting and control of fixed assets at the enterprise, analyses the state and dynamics of fixed assets, studies methodical issues of audit of fixed assets.

It is proposed to improve the application of the fixed assets revaluation model in accordance with IAS 16 'Fixed Assets' and disclosure of information about fixed assets in the Notes to the financial statements.

Keywords: fixed assets, non-current assets, accounting, analysis, audit.